

กฎกระทรวง

การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน
พ.ศ. ๒๕๖๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรา ๘๙/๒ (๑) (๒) (๓) (๖) (๙) (๑๑) และ (๑๒) และมาตรา ๑๐๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

“สหกรณ์” หมายความว่า สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์หรือสหกรณ์เครดิตยูเนียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

“สหกรณ์อื่น” หมายความว่า สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ทุกประเภทตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

“ชุมนุมสหกรณ์” หมายความว่า ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์หรือชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการดำเนินการสหกรณ์

“ผู้ให้บริการทางการเงิน” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต กฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย หรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ซึ่งดำเนินการโดยได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์

“ผู้มีอำนาจในการจัดการ” หมายความว่า

(๑) ผู้จัดการ รองผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น แล้วแต่กรณี

(๒) บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งสหกรณ์หรือผู้ให้บริการทางการเงินทำสัญญาให้มีอำนาจในการบริหารงานทั้งหมดหรือบางส่วน

(๓) บุคคลซึ่งตามพฤติการณ์มีอำนาจควบคุมหรือครอบงำกรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ พนักงานเจ้าหน้าที่ของผู้ให้บริการทางการเงิน หรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ให้ปฏิบัติตามคำสั่งของตนในการดำเนินงานของสหกรณ์หรือผู้ให้บริการทางการเงิน

“ที่ปรึกษาของสหกรณ์” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในการให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่สหกรณ์โดยอาจมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ได้ แต่ไม่รวมถึงบุคคลซึ่งรับจ้างทำงานให้แก่สหกรณ์โดยมีลักษณะของงานที่ใช้ความรู้ความสามารถพิเศษด้านเทคนิค หรือใช้ความชำนาญเฉพาะด้าน เช่น ที่ปรึกษางานบัญชี ที่ปรึกษากฎหมาย ที่ปรึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศ

“ผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์กับอีกบุคคลหนึ่งในลักษณะดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นคู่สมรส
- (๒) เป็นบุตรหรือบุตรบุญธรรมซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ
- (๓) เป็นนิติบุคคลซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (๑) หรือ (๒) มีอำนาจในการจัดการหรือควบคุม

หมวด ๑

การกำหนดขนาดของสหกรณ์

ข้อ ๒ สหกรณ์แบ่งเป็นสองขนาด ดังต่อไปนี้

(๑) สหกรณ์ขนาดใหญ่ ได้แก่ สหกรณ์ซึ่งมีขนาดสินทรัพย์ตั้งแต่ห้าพันล้านบาทขึ้นไป และชุมนุมสหกรณ์

(๒) สหกรณ์ขนาดเล็ก ได้แก่ สหกรณ์ซึ่งมีขนาดสินทรัพย์น้อยกว่าห้าพันล้านบาท ขนาดสินทรัพย์ของสหกรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาจากข้อมูลงบการเงินของสหกรณ์ในปีบัญชีล่าสุดที่ผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นแล้ว

ข้อ ๓ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดขนาดของสหกรณ์ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่มีการจดทะเบียนชุมนุมสหกรณ์ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศรายชื่อชุมนุมสหกรณ์ดังกล่าวเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับจดทะเบียน

(๒) ในกรณีที่สหกรณ์ขนาดเล็กแห่งใดมีขนาดสินทรัพย์ที่มีลักษณะเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศรายชื่อสหกรณ์ดังกล่าวเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนสหกรณ์ได้รับสำเนารายงานประจำปีและงบการเงินประจำปี

(๓) ในกรณีที่สหกรณ์ขนาดใหญ่แห่งใดมีขนาดสินทรัพย์ลดลงต่ำกว่าขนาดที่กำหนดให้เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่เป็นเวลาสามปีติดต่อกัน และสหกรณ์นั้นยื่นคำร้องโดยแสดงผลและความจำเป็นต่อนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อขอยกเลิกการเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศถอนชื่อสหกรณ์ดังกล่าวจากการเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับเหตุผลและความจำเป็นทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนสหกรณ์ได้รับคำร้อง

ข้อ ๔ การประกาศรายชื่อสหกรณ์ขนาดใหญ่และการประกาศถอนชื่อออกจากการเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ตามข้อ ๓ ให้ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการหรือมีเหตุอื่นทำให้ไม่สามารถดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ให้ประกาศรายชื่อไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานใหญ่ และสำนักงานสาขาของสหกรณ์นั้นทุกแห่ง

หมวด ๒

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

และคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการและผู้จัดการ

ข้อ ๕ นอกจากอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๑/๑ ให้คณะกรรมการของสหกรณ์ขนาดใหญ่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) กำหนดนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ในภาพรวมของสหกรณ์เพื่อเสนอที่ประชุมใหญ่พิจารณาอนุมัติ รวมทั้งกำกับดูแลให้ฝ่ายจัดการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๒) จัดให้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับจริยธรรมของกรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการที่ปรึกษาของสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของสหกรณ์

(๓) จัดให้มีนโยบายและกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ของสหกรณ์ โดยอย่างน้อยจะต้องครอบคลุมถึงความเสี่ยงด้านสินเชื่อการลงทุน สภาพคล่อง และปฏิบัติการ รวมทั้งจัดให้มีการทบทวนนโยบายและกระบวนการบริหารความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวให้ที่ประชุมใหญ่ทราบ

(๔) กำกับดูแลฝ่ายจัดการให้จัดการงานของสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินกิจการตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

(๕) จัดให้มีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบกิจการที่มีประสิทธิภาพ

(๖) กำกับดูแลให้ฝ่ายจัดการรายงานเรื่องที่สำคัญของสหกรณ์ต่อคณะกรรมการอย่างรวดเร็ว และมีกระบวนการนำเสนอข้อมูลและข้อเท็จจริงอย่างครบถ้วนเพื่อให้คณะกรรมการสามารถปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์

(๗) กำหนดนโยบายและแผนเกี่ยวกับการฝาก การลงทุน การกู้ยืมจากสหกรณ์อื่นและสถาบันการเงิน และการค้าประกันเพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์พิจารณาอนุมัติ

(๘) พิจารณาแต่งตั้งและกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการต่าง ๆ ตามความจำเป็น

(๙) กำกับดูแลสหกรณ์ให้มีการจัดทำและเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่แท้จริงของสหกรณ์ โดยต้องเปิดเผยให้สมาชิกได้รับทราบและสามารถตรวจสอบได้

(๑๐) กำกับดูแลสหกรณ์ให้มีการจัดส่งข้อมูลและรายงานต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๑๑) ปฏิบัติตามและกำกับดูแลสหกรณ์ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

การจัดส่งข้อมูลและรายงานตาม (๑๐) นายทะเบียนสหกรณ์จะกำหนดให้ดำเนินการ โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการของสหกรณ์ขนาดใหญ่แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำหน้าที่ และรับผิดชอบการดำเนินการเฉพาะด้าน ซึ่งอย่างน้อยต้องมีคณะอนุกรรมการบริหารความเสี่ยง โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในข้อบังคับของสหกรณ์นั้น

ข้อ ๗ สหกรณ์ที่มีสัดส่วนการลงทุนมากกว่าร้อยละยี่สิบของทุนเรือนหุ้นและทุนสำรอง หรือเงินลงทุนมากกว่าหนึ่งพันล้านบาท ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการการลงทุน เพื่อจัดทำ นโยบายและแผนการลงทุนเสนอต่อคณะกรรมการและที่ประชุมใหญ่พิจารณาอนุมัติ รวมทั้งดูแลและ จัดการลงทุนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการลงทุนดังกล่าว

ให้คณะอนุกรรมการการลงทุนตามวรรคหนึ่ง มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ตามที่กำหนด ไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์นั้น

ข้อ ๘ สหกรณ์ต้องมีกรรมการซึ่งเป็นผู้มีคุณวุฒิด้านการเงิน การบัญชี การบริหารจัดการ เศรษฐศาสตร์ หรือผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรในด้านดังกล่าวหรือด้านอื่นตามที่คณะกรรมการ พัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

สหกรณ์ขนาดเล็กต้องมีกรรมการซึ่งเป็นผู้มีคุณวุฒิหรือผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยหนึ่งคน และสหกรณ์ขนาดใหญ่ต้องมีกรรมการซึ่งเป็นผู้มีคุณวุฒิหรือผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร ตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยสามคน

ข้อ ๙ นอกจากลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๒ แล้ว กรรมการและผู้จัดการของสหกรณ์ ขนาดใหญ่ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) เคยถูกระงับการแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย สั่งถอดถอนจากการเป็น กรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือที่ปรึกษาของผู้ให้บริการทางการเงินซึ่งอยู่ภายใต้ การกำกับดูแลของหน่วยงานดังกล่าว เว้นแต่จะพ้นระยะเวลาที่กำหนดห้ามดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้ว หรือได้รับการยกเว้นจากหน่วยงานกำกับดูแล แล้วแต่กรณี

(๒) มีหรือเคยมีส่วนร่วมในการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินกิจการใด ๆ อันผิดกฎหมาย ที่มีลักษณะเป็นการหลอกลวงผู้อื่นหรือฉ้อโกงประชาชน

(๓) เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นกรรมการหรือผู้จัดการของสหกรณ์อื่น เว้นแต่เป็นกรรมการของชุมนุมสหกรณ์ที่สหกรณ์นั้นเป็นสมาชิกอยู่ได้อีกไม่เกินหนึ่งแห่ง

(๕) เป็นกรรมการของสหกรณ์ซึ่งพ้นจากตำแหน่งผู้จัดการสหกรณ์นั้นไม่เกินหนึ่งปี หรือเป็นผู้จัดการสหกรณ์ซึ่งพ้นจากตำแหน่งกรรมการของสหกรณ์นั้นไม่เกินหนึ่งปี แล้วแต่กรณี

(๖) ผิดนัดชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ยเกินกว่าเก้าสิบวันกับนิติบุคคลที่เป็นสมาชิกของบริษัท ข้อมูลเครดิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตในระยะเวลาสองปีก่อนวันที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการหรือวันที่ทำสัญญาจ้างเป็นผู้จัดการหรือในขณะที่ดำรงตำแหน่งนั้น

(๗) ผิดนัดชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ยกับสหกรณ์ที่ตนเป็นสมาชิกในระยะเวลาสองปีทางบัญชี ก่อนวันที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการหรือวันที่ทำสัญญาจ้างเป็นผู้จัดการหรือในขณะที่ดำรงตำแหน่งนั้น

ข้อ ๑๐ ให้ผู้ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการและผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้จัดการของสหกรณ์ขนาดใหญ่ดำเนินการจัดทำหนังสือพร้อมลงลายมือชื่อยื่นต่อสหกรณ์เพื่อรับรองตนเองว่าไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๒ และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามกฎหมายนี้ และแนบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับการเลือกตั้งหรือได้รับแต่งตั้ง

ให้สหกรณ์ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องของบุคคลซึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการหรือได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้จัดการภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสารหลักฐานตามวรรคหนึ่ง หากเห็นว่าเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้สหกรณ์แจ้งเป็นหนังสือให้บุคคลดังกล่าวส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับแจ้งนั้น

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการหรือได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้จัดการของสหกรณ์ขนาดใหญ่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นกรรมการหรือผู้จัดการให้คณะกรรมการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งเหตุที่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามให้กรรมการรายนั้นทราบเพื่อหยุดปฏิบัติหน้าที่และพ้นจากตำแหน่งทันที

(๒) มีหนังสือแจ้งเหตุในการเลิกจ้างผู้จัดการทันที

หมวด ๓

การดำรงเงินกองทุนของชุมนุมสหกรณ์

ข้อ ๑๒ เงินกองทุนของชุมนุมสหกรณ์ ประกอบด้วย

(๑) ร้อยละเก้าสิบของทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้ว

(๒) ทุนสำรอง

ข้อ ๑๓ ให้ชุมนุมสหกรณ์ดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ไม่ต่ำกว่าร้อยละสิบห้า โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) การคำนวณเงินกองทุนให้นำรายการทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้วตามข้อ ๑๒ (๑) รวมกับทุนสำรองตามข้อ ๑๒ (๒) แต่ในกรณีที่ชุมนุมสหกรณ์มีผลขาดทุนสะสมและผลขาดทุนระหว่างงวดให้นำมาหักออกด้วย

(๒) การคำนวณสินทรัพย์ ให้หมายถึงสินทรัพย์ทุกรายการในงบการเงิน ยกเว้นพันธบัตรรัฐบาลและเงินสด โดยใช้มูลค่าตามบัญชี ณ วันที่คำนวณอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ หักเงินสำรองที่ได้กัไว้สำหรับสินทรัพย์นั้น

หมวด ๔

การกำกับดูแลด้านธรรมาภิบาลของสหกรณ์

ข้อ ๑๔ ในการประชุมใหญ่ นอกจากเรื่องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ทราบเป็นปกติแล้ว สหกรณ์ต้องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ทราบในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) ผลประโยชน์และค่าตอบแทนที่กรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ และที่ปรึกษาของสหกรณ์ ได้รับจากสหกรณ์นั้นในรอบปีบัญชีที่ผ่านมา โดยให้สหกรณ์แสดงรายละเอียดดังกล่าวเป็นรายบุคคลในรายงานประจำปี

(๒) ข้อมูลการถูกร้องทุกข์กล่าวโทษ การถูกดำเนินคดี การถูกร้องเรียน และถูกลงโทษของสหกรณ์ในรอบปีบัญชีที่ผ่านมา พร้อมทั้งแผนหรือแนวทางการป้องกันไม่ให้ถูกร้องทุกข์กล่าวโทษ ถูกดำเนินคดี ถูกร้องเรียน และถูกลงโทษในเรื่องดังกล่าวอีก

(๓) รายการอื่นที่คณะกรรมการหรือที่ประชุมใหญ่มีมติให้เปิดเผยแก่สมาชิก

(๔) รายการอื่นตามที่นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนด

ข้อ ๑๕ ให้สหกรณ์จัดทำรายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ประกาศกำหนด

ในการจัดทำรายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้สหกรณ์ขนาดเล็กจัดทำอย่างน้อยทุกหกเดือน และสหกรณ์ขนาดใหญ่จัดทำทุกเดือน

ให้สหกรณ์เปิดเผยรายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินที่ได้จัดทำตามวรรคหนึ่ง โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการหรือมีเหตุอื่นทำให้ไม่สามารถดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ให้ประกาศรายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานใหญ่ และสำนักงานสาขาของสหกรณ์นั้นทุกแห่ง

ข้อ ๑๖ ให้สหกรณ์จัดส่งรายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินตามข้อ ๑๕ ให้แก่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์และนายทะเบียนสหกรณ์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักภายในระยะเวลาที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ประกาศกำหนด ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการหรือมีเหตุอื่นทำให้ไม่สามารถดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ให้จัดส่งโดยวิธีอื่นตามที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ประกาศกำหนด

ข้อ ๑๗ ในการจัดทำรายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน หากมีเหตุจำเป็นและสมควร จะต้องปรับปรุงข้อมูลในรายการดังกล่าว หรือข้อมูลในรายการดังกล่าวยังไม่ได้ผ่านการตรวจสอบ โดยผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ให้สหกรณ์ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่มีการปรับปรุงรายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินหลังจากที่ได้มีการเปิดเผย ตามข้อ ๑๕ หรือได้จัดส่งตามข้อ ๑๖ แล้ว ให้ระบุข้อความว่า “ฉบับปรับปรุง” ไว้ตรงกลางด้านบนสุด ของรายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินฉบับปรับปรุงนั้น และให้สหกรณ์นั้นเผยแพร่รายการย่อแสดง สินทรัพย์และหนี้สินซึ่งได้ปรับปรุงแล้วและจัดส่งให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์และนายทะเบียนสหกรณ์ เพิ่มเติม

(๒) ในกรณีที่ข้อมูลในรายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของสหกรณ์ยังไม่ได้ผ่าน การตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ให้ระบุข้อความว่า “รายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินนี้ไม่ได้ผ่าน การตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีสหกรณ์” ไว้ในรายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินนั้นด้วย

ข้อ ๑๘ เพื่อป้องกันการขัดกันของผลประโยชน์ในการดำเนินงานของสหกรณ์ ให้คณะกรรมการ ถือปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) การให้สินเชื่อหรือให้กู้แก่กรรมการซึ่งเป็นสมาชิกต้องไม่มีเงื่อนไขหรือข้อกำหนดพิเศษและ ต้องไม่มีลักษณะที่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลดังกล่าวมากกว่าการให้สินเชื่อหรือให้กู้กับสมาชิกอื่น

(๒) การทำธุรกรรมกับกรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ ที่ปรึกษาของสหกรณ์ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว ต้องไม่มีเงื่อนไขหรือข้อกำหนดพิเศษและต้องไม่มีลักษณะที่เป็น การเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลดังกล่าว

(๓) การจ่ายเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อเป็นค่าตอบแทนแก่กรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ ที่ปรึกษาของสหกรณ์ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว ต้องไม่มี ลักษณะเป็นการจ่ายเพื่อเป็นค่าตอบแทนนอกเหนือไปจากบรรดาที่พึงจ่ายตามปกติ

(๔) การขาย ให้ หรือให้เช่าทรัพย์สินใด ๆ แก่กรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ ที่ปรึกษาของสหกรณ์ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว และการรับซื้อ หรือเช่าทรัพย์สินใด ๆ จากบุคคลดังกล่าวหรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว ต้องเป็นการดำเนินการตามมูลค่าของทรัพย์สินนั้น โดยถือเอาราคาตามบัญชีของทรัพย์สินของสหกรณ์นั้นหรือราคาตลาดตามมาตรฐานการบัญชี ของทรัพย์สินนั้น แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า โดยสหกรณ์ต้องเสนอให้ที่ประชุมใหญ่สหกรณ์เห็นชอบ ก่อนดำเนินการดังกล่าว

(๕) การพิจารณาให้สินเชื่อหรือให้กู้แก่กรรมการซึ่งเป็นสมาชิก ห้ามกรรมการซึ่งขอสินเชื่อ หรือกู้เงินและผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับกรรมการซึ่งขอสินเชื่อหรือกู้เงินเข้าร่วมพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

(๖) การพิจารณาให้สินเชื่อหรือให้กู้แก่สหกรณ์อื่น ห้ามกรรมการซึ่งเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ที่ขอสินเชื่อหรือขอกู้เข้าร่วมพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

ข้อ ๑๙ สหกรณ์ต้องจัดให้มีช่องทางให้สมาชิกสามารถแจ้งปัญหาหรือข้อร้องเรียนได้อย่างสะดวก โดยต้องแจ้งให้สมาชิกทราบถึงช่องทาง วิธีการแจ้งปัญหาหรือข้อร้องเรียน และระยะเวลาในการพิจารณาปัญหาหรือข้อร้องเรียนนั้น รวมทั้งจัดให้มีระบบการติดตามความคืบหน้าและแจ้งความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาหรือข้อร้องเรียนให้ผู้ร้องเรียนทราบเป็นระยะ

การแก้ไขปัญหาและข้อร้องเรียนตามวรรคหนึ่ง ต้องดำเนินการด้วยความเป็นธรรม โดยพิจารณาข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แวดล้อมในแต่ละกรณี รวมทั้งเหตุปัจจัยทั้งหมดด้วย

ข้อ ๒๐ ให้สหกรณ์จัดให้มีมาตรการในการแก้ไขปัญหาและการเยียวยาหรือชดเชยแก่สมาชิก ซึ่งได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของสหกรณ์ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดมาตรฐานในการแก้ไขปัญหาและการเยียวยาหรือชดเชยสำหรับนำไปใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้นอันมีลักษณะเดียวกันเพื่อให้สมาชิกได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

(๒) กำหนดระยะเวลาในการแก้ไขปัญหาและการเยียวยาหรือชดเชยในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนเหมาะสม รวดเร็ว และเป็นธรรม

(๓) แจ้งให้สมาชิกทราบถึงความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาและการเยียวยาหรือชดเชยเป็นระยะ รวมทั้งกำหนดระยะเวลาและปัจจัยในการพิจารณาให้เป็นธรรม โดยเฉพาะกรณีที่เป็นความผิดพลาดจากระบบงานหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์นั้น

การจัดทำหรือแก้ไขมาตรการในการแก้ไขปัญหาและการเยียวยาหรือชดเชยแก่สมาชิกตามวรรคหนึ่ง ให้สหกรณ์แจ้งให้สมาชิกทราบในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี และเปิดเผยมาตรการดังกล่าวโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการหรือมีเหตุอื่นทำให้ไม่สามารถดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ให้เปิดเผยมาตรการนั้น ณ สำนักงานใหญ่ และสำนักงานสาขาของสหกรณ์นั้นทุกแห่ง

ข้อ ๒๑ สหกรณ์ต้องจัดให้มีการอธิบายข้อมูลรายละเอียดของบริการทางการเงินและเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวให้สมาชิกรับทราบและเข้าใจได้ง่ายโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการหรือมีเหตุอื่นทำให้ไม่สามารถดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ให้เปิดเผยข้อมูลนั้น ณ สำนักงานใหญ่ และสำนักงานสาขาของสหกรณ์นั้นทุกแห่ง

ข้อมูลรายละเอียดของบริการทางการเงินของสหกรณ์ตามวรรคหนึ่ง ต้องมีการแสดงเงื่อนไขสิทธิประโยชน์ และข้อควรระวังอย่างถูกต้อง ครบถ้วนและชัดเจนเพื่อการตัดสินใจของสมาชิกในการเลือกใช้บริการทางการเงินของสหกรณ์

ข้อ ๒๒ ห้ามมิให้สหกรณ์ให้ผลตอบแทนอื่นใดนอกจากดอกเบี้ย เว้นแต่เป็นของกำนัลแก่สมาชิกในโอกาสประเพณีนิยมที่ถือปฏิบัติโดยทั่วไปและมีการให้แก่สมาชิกทุกรายที่เข้าเงื่อนไขซึ่งสหกรณ์กำหนดอย่างเท่าเทียมกัน

หมวด ๕

การบัญชีและการรายงานข้อมูล

ข้อ ๒๓ ให้สหกรณ์จัดทำบัญชีและงบการเงิน และเปิดเผยข้อมูลงบการเงิน ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์

ข้อ ๒๔ การแต่งตั้งผู้สอบบัญชีสหกรณ์และการปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบที่อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

ข้อ ๒๕ ให้สหกรณ์จัดเก็บและรายงานข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ต่อนายทะเบียนสหกรณ์ดังต่อไปนี้

- (๑) งบแสดงฐานะทางการเงิน
- (๒) งบกำไรขาดทุน
- (๓) งบทดลอง
- (๔) การลงทุนในหลักทรัพย์
- (๕) ลูกหนี้เงินให้กู้ยืมและการฝากเงิน
- (๖) เจ้าหนี้เงินกู้และผู้ฝากเงิน
- (๗) การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง
- (๘) ฐานะสภาพคล่องสุทธิ
- (๙) รายงานการก่อหนี้
- (๑๐) การจัดชั้นสินทรัพย์และการกันเงินสำรอง
- (๑๑) รายงานการสอบทานหนี้
- (๑๒) การดำรงเงินกองทุน
- (๑๓) แบบรายงานคุณภาพลูกหนี้เงินให้กู้ยืม
- (๑๔) รายงานอื่นตามที่นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนด

แบบรายงานและวิธีการรายงานให้เป็นไปตามที่นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนด

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๖ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศรายชื่อสหกรณ์ขนาดใหญ่ตามข้อ ๒ (๑) ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๒๗ กรรมการหรือผู้จัดการของสหกรณ์ขนาดใหญ่ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับและมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๙ (๔) หรือ (๕) ให้ดำรงตำแหน่งต่อไปได้จนกว่าจะครบวาระหรือครบกำหนดตามสัญญาจ้าง

ข้อ ๒๘ ให้สหกรณ์ดำเนินการให้มีกรรมการซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อ ๘ ภายในหกเดือนนับแต่วันที่สหกรณ์นั้นมีคณะกรรมการชุดใหม่ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๒๙ ชุมชุมสหกรณ์ใดที่ดำรงเงินกองทุนไม่เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้ ให้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้ภายในสามปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๓๐ สหกรณ์ขนาดเล็กใดไม่สามารถจัดทำรายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินตามข้อ ๑๕ ได้ ให้สหกรณ์ดังกล่าวดำเนินการปรับปรุงระบบการทำบัญชีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ประกาศกำหนด เพื่อให้สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามข้อ ๑๕ ภายในสามปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๓๑ บรรดาประกาศ ระเบียบ และคำสั่งที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงนี้ จนกว่าจะมีประกาศหรือระเบียบที่ออกตามกฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

มณัญญา ไทยเศรษฐ์

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปฏิบัติราชการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๘๘/๒ (๑) (๒) (๓) (๖) (๙) (๑๑) และ (๑๒) และมาตรา ๑๐๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติให้การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนในเรื่องการกำหนดขนาดของสหกรณ์ การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะ ต้องห้ามอื่นของกรรมการดำเนินการสหกรณ์และผู้จัดการ การกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์ การดำรงเงินกองทุน การกำกับดูแลด้านธรรมาภิบาล การจัดทำบัญชี การจัดทำและ การเปิดเผยงบการเงิน การสอบบัญชี และการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี และการจัดเก็บและรายงานข้อมูล เป็นไป ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้